

ULUSLARARASI MUHASEBE EĞİTİM STANDARDI 2 MUHASEBE EĞİTİM PROGRAMLARININ İÇERİĞİNE UYUM: SAKARYA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Prof. Dr. Ahmet Vecdi CAN
Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi
acan@sakarya.edu.tr

Arş. Gör. Dr. Şuayyip Doğu DEMİRCİ
Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi
sdemirci@sakarya.edu.tr

ÖZET

Küreselleşmenin neticesinde ortaya çıkan muhasebe standartları günümüzde pek çok ülkede kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra muhasebe eğitiminde de küresel eğitim standartlarının geliştirilmesi ve verilen muhasebe eğitiminin de küresel düzeyde bu standartlar çerçevesinde yapılmasına kanaat getirilmiştir. Bu amaçla oluşturulan Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları(UMESİ) çeşitli konularda muhasebe eğitiminde standartlar geliştirmiştir. Yapılan bu çalışma Sakarya Üniversitesinde İşletme, Siyasal Bilgiler ve Hukuk Fakültelerinde verilen muhasebe eğitiminin Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları kapsamında incelenmesine yer verilmiştir. Çalışmada Türkiye’de muhasebecilik mesleğini profesyonel düzeyde yapmak için gerekli olan Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik (SMMM)belgesini kanunen alma hakkı bulunan İşletme, İktisat, Siyasal Bilgiler ve Hukuk Fakültesinde bulunan bölümler çalışmaya konu edilmiştir. Çalışmada Sakarya Üniversitesi’nde belge almaya hakkı bulunan 13 bölüm UMES 2 standardı kapsamında incelenmiştir. Sonuç olarak 13 bölüm arasında standarda en uygun ders müfredatına sahip olan bölümün İşletme Bölümü olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

COMPABILITY TO INTERNATIONAL EDUCATION STANDARD 2 CONTENT OF PROFESSIONAL ACCOUNTING EDUCATION PROGRAM: A CASE OF SAKARYA UNIVERSITY

ABSTRACT

Today Accounting Standarts have been used in most countries as a result of globalization. Besides this, it has been reasoned that global education standarts should be developed also in accounting education and accounting class which is given should be done within the scope of these standarts. The International Accoutin Education Standarts which

was formed for this goal has developed standarts about various subjects in accounting education. In this research, the accounting education given in the Business, Political Science and Law Faculties. Sakarya University was observed within the scope of International Accounting Education Standarts. The faculties of Business Management faculty, Economy, Political Sciences and Law which have the legal right to give 'Independent Accountant and Financial Advisor Certificate' for those to work professional were participated in the research. The 13 departments of Sakarya University which have the right to take this certificate were investigated in terms of UMES 2 standart. As a result, among the 13 departments, it was concluded that BUbusiness Management Department has the most proper education curriculum for the standarts.

1.Giriş

Ticaretin uluslararası boyuta gelmesi, ülkeler arasında sınırların kalkması, teknolojinin ilerlemesi, Enron skandalı gibi durumların neticesinde dünya genelinde kullanılmak üzere Uluslararası Muhasebe/ Finansal Raporlama Standartlarının (UMS/UFRS) oluşturulması gündeme gelmiştir. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından oluşturulan standartların dünya üzerinde kullanımı artmıştır.

Küresel düzeyde uluslararası muhasebe standartlarının kullanımının hızla artmasının ardından muhasebe eğitiminde de küresel düzeyde standartlar oluşturulmasına karar verilmiştir. Bu sebeple Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC: International Federation of Accountants) bünyesinde Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulu (IAESB: International Accounting Education Standart Board) oluşturulmuştur (www.ifac.org, Erişim Tarihi:14.04.2016). IAESB, standart oluşturmak için bağımsız olarak oluşturulmuş bir kuruluştur. Kuruluş profesyonel muhasebe eğitimi için teknik yetenek, profesyonel yetenekler, değerler, etik ve davranışlar hakkında standartlar oluşturmaktadır. Böylelikle dünya genelinde Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartlarının kullanımını yaygınlaştırmak amaçlanmıştır (www.iaesb.org, Erişim Tarihi:14.04.2016). Kurul faaliyetlerine başladıktan sonra farklı ülkelerde çeşitli kongreler düzenlemiş, bu kongrelerde katılımcılar ile standartların gelişimine yön vermişlerdir.

IAESB tarafından 2005 yılında standartlar yayınlanmaya başlamıştır. Standartlar 2008 yılının sonuna kadar yayınlanmıştır ve yürürlüğe girmiştir. Standartlar taslak metin olarak hazırlanmış, ilerleyen yıllarda yapılan çalışmalar neticesinde standartlar tamamlanmıştır. 2015 yılı itibarıyla 8 standart uygulamaya konulmuştur. Standartların ilk dördü meslek mensup adaylarının eğitimleri ile ilgilidir, Beş, altı ve yedinci standartlar eğitim sonrası için hazırlanan standartlardır. Son standart ise denetim ile ilgili hazırlanmıştır. Oluşturulan standartlar ve kısa açıklamalarına aşağıda kısaca değinilmiştir (IES 2015 Edition, 2015).

IES 1: Muhasebe Eğitim Programına Giriş İçin Gereken Şartlar; standart profesyonel muhasebe eğitimi programlarına giriş için gerekli eğitimleri ve diğer standartların oluşumunda uyulması gereken ilkeleri açıklamaktadır.

IES 2: Muhasebe Eğitim Programlarının İçeriği: bu standart profesyonel muhasebecilik mesleğini icra edecek adayların öğrenmesi gereken dersleri ve teknik bileşenlerini açıklamaktadır.

IES 3: Mesleki Beceriler: standart profesyonel muhasebe mesleğini icra edebilmek için gerekli olan mesleki becerileri açıklamaktadır.

IES 4: Mesleki Değerler, Etik ve Davranışlar: standart profesyonel muhasebe mesleğini icra ederken uygulanması gereken profesyonel değerler, etik ve davranışları açıklamaktadır.

IES 5: Staj Şartları: standart profesyonel muhasebecilerin alması gereken pratik eğitim ile ilgili bilgileri içermektedir.

IES 6: Mesleki Yetenek ve Yeterliliğin Ölçülmesi: staj sonrasında profesyonel muhasebeci mesleğine giriş için gerekli yeterliliğin ölçülmesi ile ilgili bilgileri içermektedir.

IES 7: Sürekli Mesleki Gelişim: standart meslek mensubunun müşterileri, çalışanları ve mesleğin kamuoyu karşısındaki tutumunu güçlendirmek ve daha iyi hizmet verebilmek için kendisini sürekli geliştirmesi için yapması gerekenleri açıklamaktadır.

IES 8: Profesyonel Denetçiler İçin Gerekli Yeterlilik Şartları: Standartta denetçinin sahip olması gereken yetenekler ve denetçinin yeterliliği ile ilgili olması gereken şartları içermektedir.

Bu çalışmada IAESB tarafından yayınlanmış olan ve muhasebe mesleği ile ilgili yükseköğretimde alınması gereken derslerin açıklandığı IES 2 standardı araştırma kısmında detaylı olarak açıklanmıştır. Ardından standarda göre muhasebe mesleğini Türkiye’de profesyonel olarak icra etmeye yetkili olan Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik (SMMM) mesleğine giriş sınavına girme hakkı olan ve Sakarya Üniversitesinde bulunan bölümler irdelenmiştir. Çalışmanın bundan sonraki kısmında öncelikli olarak literatür taraması yapılmış ardından ise araştırmaya yer verilmiştir.

2. Literatür Taraması

Zaif ve Ayanoğlu (2007) yapmış oldukları çalışmalarında, Türkiye’de verilen muhasebe eğitimini yeterliliğinin ölçüm yöntemi olarak UMES veya ortalama ders kredisi ve ortalama muhasebe dersi sayısının temel alınarak yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Çalışma da Türkiye’deki fakültelerde bulunan İşletme Bölümlerinin ders yeterlilikleri ortalama kredi ve ortalama ders yöntemiyle ölçülmüştür. Özbirecikli (2007) çalışmasında Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Komitesi tarafından hazırlanan eğitim standartlarını incelemiştir. Çalıyurt (2007) Türkiye’de bulunan devlet üniversitelerinde muhasebede etik eğitimini incelediği çalışmasında Türkiye’de muhasebe etik eğitiminin yeterli düzeyde olmadığını ifade etmiştir. Saville (2007) vermiş olduğu brifingte UMES’lerin oluşturulmasının öneminden bahsetmiş ve standartları kısa kısa tanıtmıştır. Needles Jr (2008) Türkiye’de düzenlenen Uluslararası Muhasebe Eğitimi Kongresinde, Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartlarına hâkim olan akademisyenlerin standartlarda yapılabilecek

değişiklikler ile ilgili yapmış olduğu çalışmasında standartlar üzerinde büyük değişikliklerin yapılmasına gerek olmadığını belirtmiştir. Uyar (2008) Akdeniz Üniversitesinde verilen muhasebe eğitimini UMES'e göre incelemiş ve İşletme, Maliye ve İktisat bölümlerinin ders içeriklerinin UMES'e uygun olduğu sonucuna ulaşmıştır. Fakat bu bölümlerde teknoloji ile ilgili derslerin yetersiz kaldığını gözlemlemiştir. Uyar tarafından yapılan bu çalışma esas alınarak bu çalışma yapılmıştır. Hacırüstemoğlu (2009) çalışmasında Türkiye'deki muhasebe eğitiminin küresel düzeyde verilen eğitime uyum sağlaması gerektiğini ve bunun içinde oluşturulan muhasebe eğitim standartlarının kullanılmasını gerektiğini belirtmiştir. St.Pierre vd. (2009) çalışmalarında muhasebe alanında verilen eğitimin diğer alanlarda verilen eğitim kadar önemli olduğunu belirtmişlerdir. Needles Jr (2010) New York'da düzenlenen Uluslararası muhasebeciler birliği tarafından düzenlenen kongrede, eğitim standartlarının uluslararası düzeyde kullanımı ve Japonya'nın UMES'lere uygun vermeyi planladığı muhasebe eğitimine değinmiştir. Çubukçu (2012) UMESK tarafından hazırlanan UMES 4 Mesleki Değerler, Etik ve Davranışlar standardını incelemiştir. Çalışmada üniversitelerde verilen etik dersleri incelenmiştir. Lisans, lisansüstü seviyesinde etik ile ilgili derslerin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hacıhasanoğlu vd. (2012) yapmış oldukları çalışmalarında, Türkiye'de bulunan devlet üniversitelerinin ders programlarının UMES'lere uyumunu incelemiştir. Çalışmada İşletme bölümlerinin ders programlarının UMES'e en uygun bölüm olduğunu, iktisat ve maliye bölümlerinin de işletmeden sonra en uygun bölümler oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Gürdal ve Doğan (2014) yapmış oldukları çalışmada UMES 3 Mesleki Gelişimlerinin Başlangıcı - Mesleki Beceriler standardını incelemiştir. Ayrıca muhasebe meslek mensubu olmak için gereken şartlar ve üniversiteler açısından mezun verdikleri öğrencilerin başarı ortalamalarına da değinilmiştir. Kaplanoğlu (2014) çalışmasında UMES'leri açıklamış, UMES 3 Mesleki Gelişimlerinin Başlangıcı - Mesleki Beceriler standardını detaylı incelemiştir. Çalışma da stajyer meslek mensuplarının meslekten ve meslek örgütlerinden beklentilerini araştırmıştır. Meslek mensupları eğitimlerde süreklilik, sınav ve belge ücretlerinde indirimde gidilmesi, meslek mensupları arasında sosyalleşme gibi konularda beklentileri olduğunu belirtmişlerdir. Alkan (2015) yapmış olduğu çalışmada İzmir MYO'dan mezun olan öğrencilere istihdam olanağı sağlayan şirketlerle mülakat yaparak, şirketlerin beklentilerini incelemiştir. Ardından bu beklentiler doğrultusunda Türkiye'de MYO'larda verilen eğitimin beklentileri karşılayıp karşılamadığını incelemiş, teorik olarak verilen derslerin yeterli olduğu ancak pratiğe yönelik eğitimin yetersiz kaldığı sonucuna ulaşmıştır. Subaşı ve Fidan (2015) yaptıkları çalışmada UMES 4 Mesleki Değerler, Etik ve Davranışlar standardını incelemiştir. Çalışmanın uygulama kısmında muhasebe alanında staj yapan kişilere anket yöntemiyle etik eğitimi hakkında sorular yöneltilmiştir. Stajyerlerin almış oldukları eğitimle, pratikte karşılaştıkları olaylara göre istatistiksel farklılıklar ortaya koymuşlardır. Daştan ve Bellikli (2016) yapmış oldukları çalışmada, Uluslararası Eğitim Uygulama Açıklamaları 2 teknolojik araçların etkin kullanımı ile ilgili kısmı Türkiye'de bulunan devlet üniversitelerinin karşılayıp karşılamadığını incelemiştir. İşletme, İktisat ve Maliye bölümlerinin standardın içeriğini karşıladığı sonucuna ulaşmışlardır.

3. Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı 2: Mesleki Eğitim Programlarının İçeriği

Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulu tarafından hazırlanan sekiz standarttan ikincisi olan “Mesleki Eğitim Programlarının İçeriği” kaliteli muhasebe eğitimi verilebilmesi için gerekli olan ders grupları ve ders içeriklerini açıklamıştır. Muhasebe Eğitim Standartlarına göre muhasebe meslek mensubu olabilmek için ön lisans ya da lisans mezunu olmak gerekmektedir. Türkiye’deki Mali Müşavirlik mesleği ile ilgili ilk düzenleme olan 3568 Sayılı *Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu*’nda ön lisans ve lisans mezunları meslek mensubu olabiliyorken, 2008 yılında yayınlanan “5786 Sayılı *Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun*” ile ön lisans mezunlarının meslek mensubu olma hakkı iptal edilmiştir. Bu kanun sebebiyle Türkiye’de yalnızca lisans mezunları SMMM olabilmektedir.

UMES 2’nin ikinci bendinde profesyonel muhasebe eğitimi programlarında bulunması gereken dersler üç ana başlık altında toplanmıştır (UMES 2, 2005):

- i. Muhasebe ve Finans ile ilgili verilmesi gereken dersler,
- ii. Yönetim ve Organizasyon Bilgisi ile ilgili verilmesi gereken dersler,
- iii. Bilgi Teknolojileri ile ilgili verilmesi gereken dersler.

Ayrıca diğer standartlarda genel eğitim (UMES 3), profesyonel değerler, etik ve davranışlar (UMES 4) ve pratik tecrübe ile ilgili gereklilikler (UMES 5) açıklanmaktadır.

Standartın 11 – 32. maddeleri arasında ise Profesyonel Muhasebe Eğitimi Programında bulunması gerekenler açıklanmıştır. Standarda göre:

- Standartın 12. Maddesi muhasebe eğitiminin en az iki yıllık bir eğitimi içermesi gerektiğini belirtmektedir.
- 13. Maddeye göre öğrenciler muhasebe alanında ya da muhasebe bilgisini sağlayabildikleri farklı bir bölümden mezun olmaları gerekmektedir.
- Standartın 15. Maddesi entelektüel, kişisel, iletişim, organizasyonel eğitimlerin genel eğitimin içinde olması gerektiğini belirtmektedir.
- Standartın 18. Maddesi muhasebe ve finans ile ilgili bilgilerin teknolojiyle uyumlu olmasının profesyonel muhasebecilik mesleğinde başarının temelini oluşturacağını belirtmiştir.
- 19. Madde işletmecilik ile ilgili bilgilerin profesyonel muhasebecilik mesleğine katkı sağlayacağını belirtmiştir. Özel şirketler, devlet ve kar amacı gütmeyen kuruluşlar ile ilgili bu bilgiler muhasebe mesleğinin temelini oluşturmaktadır.
- Bilgi teknolojileri muhasebe mesleğine yön vermektedir. Standartın 20. Maddesinde muhasebecilerin yalnızca bilgi teknolojilerini ve uygulamaları kullanmadığı, muhasebe sistemlerinin oluşumu, tasarımı ve yönetimi ile ilgili de önemli bir yere sahip olduğunu belirtmektedir.

Standartın 23. Maddesinde muhasebe ve finans ile ilgili verilmesi gereken konular açıklanmıştır. Standarda göre verilmesi gereken konular;

- Finansal Muhasebe ve Raporlama,

- Yönetim Muhasebesi ve Kontrol,
- Vergi,
- İş ve Ticaret Hukuku,
- Denetim ve Güvence
- Finans ve Finansal Yönetim
- Mesleki Değerler ve Etik olarak belirtilmiştir.

Muhasebe ve Finans ile ilgili kısım muhasebe meslek mensubu adaylarının mesleki gelişimi için büyük önem arz etmektedir. Bu alanda verilen dersler gerek adayların entelektüel birikimlerini gerekse mesleki etik ve davranışlarını ilgilendirmektedir. Standartta göre bu alanda verilen derslerin içeriğinde muhasebe mesleği ile ilgili verilmesi gereken konu başlıklarına aşağıda değinilmiştir (UMES 2, 24);

- ❖ Muhasebe mesleğinin ve muhasebe felsefesinin tarihçesi,
- ❖ İşletmelerin muhasebe sisteminin temeli, yapısı, içeriği ile ilgili bilgiler,
- ❖ Ulusal ve Uluslararası muhasebe ve denetim standartları,
- ❖ Muhasebe ile ilgili yasal düzenlemeler,
- ❖ Yönetim muhasebesi (plan ve bütçeleme dahil), maliyet muhasebesi, kalite kontrol, performans ölçütleri ve benchmarking,
- ❖ Vergi ve verginin finansal ve yönetim kararlarına etkisi,
- ❖ İş hukuku ile ilgili genel bilgiler (menkul kıymetler ve ticaret hukuku dahil)
- ❖ Denetim ve Güvence hizmetleri uygulaması, risk analizi ve hile incelemeleri dahil, ile ilgili bilgi
- ❖ Finans ve finansal yönetim ile ilgili bilgi (ulusal ve uluslararası mali tablo analizi, finansal araçlar ve sermaye piyasaları dahil)
- ❖ Profesyonel muhasebecilik ve sosyal sorumluluk ile ilgili etik bilgiler ve meslek mensubunun sorumlulukları,
- ❖ Devlet ve kar amacı gütmeyen şirketlerin muhasebe uygulamaları
- ❖ İşletmelerde finansal olmayan performans ölçümünün kullanım teknikleri.

Standartın 25. Maddesinde ise işletmecilik bilgileriyle ilgili verilmesi gereken konular açıklanmıştır. Buna göre;

- Ekonomi,
- İş Çevreleri,

- Kurumsal Yönetim,
- Sayısal Yöntemler,
- İş Etiği,
- Finansal Piyasalar,
- Örgütsel Davranış,
- Yönetim ve Stratejik Karar Alma,
- Pazarlama,
- Uluslararası İşletmecilik ve Küreselleşmedir.

İşletmecilik kısmında çalışanlar ve müşteri çevreleri ile alakalı meslek mensuplarına gerekli olacak bilgilerin verilmesi gerektiğine değinilmiştir. Bunun yanı sıra profesyonel meslek mensubu olana kadar karşılaşılabilecekleri tüm konularla ilgili de bilgiler adaylara verilmelidir. İşletme yönetimi ile ilgili verilecek konuların içinde olması gereken konu başlıkları şunlardır (UMES 2, md.26-27);

- ❖ Makro ve Mikro Ekonomi Bilgisi,
- ❖ İşletmeler ve finansal piyasalarla ve bunların işleyişi ile ilgili bilgiler,
- ❖ Nicel araştırma yöntemleri ve istatistik bilgileri,
- ❖ Yönetim ve organizasyon ile ilgili bilgiler,
- ❖ Çevresel konular ve sürdürülebilir kalkınma,
- ❖ Organizasyonlarda örgüt dinamikleri,
- ❖ İnsan kaynakları yönetimi, proje yönetimi ve pazarlama,
- ❖ Stratejik yönetim ve karar alma, genel işletmecilik bilgisi,
- ❖ Örgütsel ve operasyonel riskler ile ilgili bilgiler,
- ❖ Uluslararası ticaret ve finansman ile ilgili temel bilgiler ve küreselleşme,

Standardın 28. Maddesinde ise bilgi teknolojileriyle ilgili verilmesi gereken konular açıklanmıştır. Standarda göre;

- Temel Bilgi Teknolojileri
- Bilgi Teknolojilerinin Kontrolü
- Bilgi Teknolojilerinin Kontrol Bileşenleri,
- Bilgi Teknolojilerinde Kullanıcı Bileşenleri
- Yöneticinin rolü, bilgi sistemlerinin tasarımı konularında bilgiler içermelidir.

Bilgi sistemi araçları ve tekniklerinin meslek mensuplarının faaliyetlerini yürütürken yardımcı olacak bilgileri içermesi gerekmektedir. Buna göre bilgi teknolojilerinde olması gereken konu başlıkları şunlardır (UMES 2, md. 31);

- ❖ Bilgi teknolojileri ve araçlarıyla işletme ve muhasebe problemlerini çözmeye yarayacak bilgiler,
- ❖ İşletme ve muhasebe sistemlerini anlamak ve uygulamak ile ilgili bilgiler,
- ❖ Personel sistemlerinin kontrolü ile ilgili bilgiler.

Bu açıklamalar neticesinde ders programlarında olması gereken dersler çalışmanın araştırma kısmında açıklanmıştır.

4. Araştırma

Araştırma kapsamında 13.06.1989 Tarih ve 20194 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Malî Müşavirlik Ve Yeminli Malî Müşavirlik Kanunu'un 5.maddesinde belirtilmiş olan (mezuniyet durumunda profesyonel muhasebecilik mesleği icra edilebilen) bölümlerin ders programları UMES 2'nin belirlemiş olduğu konuların içeriği ile karşılaştırılmıştır. Kanuna göre ; "*Hukuk, iktisat, maliye, işletme, muhasebe, bankacılık, kamu yönetimi ve siyasal bilimler dallarında eğitim veren fakülte ve yüksekokullardan veya denkliği Yükseköğretim Kurumunca tasdik edilmiş yabancı yükseköğretim kurumlarından en az lisans seviyesinde mezun olmak veya diğer öğretim kurumlarından lisans seviyesinde mezun olmakla beraber bu fıkrada belirtilen bilim dallarından lisansüstü seviyesinde diploma almış olmak. "şeklinde belirtilmiştir. Bu sebeple çalışmada Sakarya Üniversitesi bünyesinde bulunan İşletme Fakültesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi ve Hukuk Fakültesinin bölümleri konu edilmiştir. Çalışma yapılırken Uyar'ın (2008) çalışması temel alınmıştır.*

Araştırma kapsamında yalnızca Sakarya Üniversitesi'nde bulunan bölümler incelenmiştir. Ayrıca SMMM olabilmek için lisans mezuniyeti istendiğinden MYO'larda bulunan ön lisans programları çalışmaya konu edilmemiştir.

Çalışmada Sakarya Üniversitesi bünyesinde bulunan İşletme , Siyasal Bilgiler ve Hukuk fakültesinde bulunan bölümlerin tamamı inceleme kapsamına alınmıştır. Bu üç fakültede toplam on üç bölüm bulunmaktadır. Bu bölümler; İşletme, İktisat, Maliye, Hukuk, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Çalışma Ekonomisi, İnsan Kaynakları Yönetimi, Yönetim Bilişim Sistemleri, Sağlık Yönetimi, Turizm İşletmeciliği, Uluslararası İlişkiler, Finansal Ekonometri ve Uluslararası Ticarettir. On üç bölümde bulunan dersler eğitim standardında belirtilen konu başlıklarına göre üç ana başlık altında toplanmıştır. Bu konu başlıklarının içinde ise verilmesi gereken dersler gösterilmiştir.

Tablo 1. Muhasebe ve Finans ile İlgili Verilmesi Gereken Dersler

Muhasebe Tarihi	Genel Muhasebe
Envanter ve Şirketler Muhasebesi	Uluslararası Denetim Standartları
Uluslararası Muhasebe Standartları	İşletme Bütçeleri
Yönetim Muhasebesi	Vergi Hukuku

Maliyet Muhasebesi	İş Hukuku
Türk Vergi Sistemi	Ticaret Hukuku
Muhasebe Denetimi	Finansal Yönetim
Mali Tablo Analizi	İş Etiği
Devlet Muhasebesi	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Muhasebesi
Sermaye Piyasaları	

Tablo 1'den görüleceği üzere UMES 2'ye göre verilmesi gereken muhasebe ve finansman dersleri on dokuz adettir. Bunların içinde muhasebe ve finans derslerinin yanı sıra hukuk dersleri de olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo2. İşletmecilik Bilgileri İle İlgili Verilmesi Gereken Dersler

Makro İktisat	Mikro İktisat
Para ve Banka	Finansal Kurumlar
Araştırma Yöntemleri	İstatistik
Yöneylem Araştırmaları	İşletme Matematiği
Yönetim ve Organizasyon	Kurumsal Yönetim
Örgütsel Davranış	İnsan Kaynakları Yönetimi
Proje Yönetimi	Pazarlama
Stratejik Yönetim	Genel İşletmecilik
Uluslararası İşletmecilik ve Küreselleşme	Uluslararası Ticaret ve Finansman

UMES 2 standardı yalnızca muhasebe ve finansman alanı ile ilgili konuları ve dersleri içermemektedir. Ayrıca işletmecilik ve küreselleşme ile ilgili diğer bilgileri de içermektedir. Tablo 2'de işletmecilik bilgileri ile ilgili olması gereken dersler gösterilmiştir.

Tablo 3. Temel Bilgi Teknolojileri İle İlgili Verilmesi Gereken Dersler

Temel Bilgi Teknolojileri	
Temel Bilgi Teknolojileri Kullanımı	Bilgisayarlı Muhasebe
Kurumsal Kaynak Planlama (KKP)	Muhasebe Bilişim Sistemleri (MBS)

Standart ayrıca teknolojinin muhasebe eğitimi içinde kullanılmasının önemini ve teknolojik eğitim ile ilgili verilmesi gereken dersleri belirtmiştir. Buna göre verilmesi gereken dersler Tablo 3'de gösterilmiştir.

Çalışmada Tablo 1. 2. ve 3'de gösterilen derslerin mevcudiyeti daha önce belirtilen on üç bölümde verilip verilmediği, veriliyorsa dersin kredisi ve dersin öğrenciler için zorunlu/seçmeli olması açısından incelenmiştir. Öncelikli olarak muhasebe ve finans ile ilgili dersler gösterilecektir. Ardından işletme ve temel bilgi teknolojileri ile ilgili derslerde incelenecektir.

Tablo 4. Muhasebe ve Finansman İle ilgili Derslerin bölümlerde gösterimi

Konular	DERS ADI	BOLUM					
		İşletme	İktisat	Maliye	SBKY	ULI	ÇEKO
		Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)
Finansal Muhasebe ve Raporlama	Genel Muhasebe	Var/ 4 / Z	Var/ 4 / Z	Var/3 / Z	Var/ 4 / Z	Var / 3 / Z	Var / 3 / Z
	Envanter ve Şirketler Muhasebesi	Var*/6 / Z	Var/4 / Z	Var/3 / S	Yok	Yok	Var / 3 / S
	Muhasebe Tarihi	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	UMS/UFRS	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Yönetim Muhasebesi ve Kontrol	Yönetim Muhasebesi	Var/4 / Z	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	Maliyet Muhasebesi	Var/4 / Z	Var/ 3 / S	Var/3 / S	Yok	Yok	Yok
	İşletme Bütçeleri	Var/3 / S	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Vergi	Türk Vergi Sistemi	Yok	Var**/4 / Z	Var *** / 8 / Z	Var**/4 / Z	Var/3/Z**	Var/3/S**
	Vergi Hukuku	Var/ 3 / S	Var**/4 / Z	Var/ 4 / Z	Var**/4 / Z	Var/3/Z**	Var/3/S**
Denetim ve Güvence	Muhasebe Denetimi	Var/ 3 / S	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	UDS	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
İş ve Ticaret Hukuku	İş Hukuku	Var/ 3 / S	Var/ 3 / S	Var/3 / Z	Yok	Yok	Var / 3 / Z
	Ticaret Hukuku	Var / 3 / Z	Var/ 3 / Z	Var/3 / S	Var/3 / S	Yok	Var / 3 / S
Finansal ve Finansal Yönetim	Mali Tablo Analizi	Var/ 3 / S	Yok	Var/ 3 / S	Yok	Yok	Yok
	Finansal Yönetim	Var/4 / Z	Var/ 3 / S	Var/3 / S	Yok	Yok	Yok
	Sermaye Piyasaları	Var/4 / Z	Yok	Var/3 / S	Yok	Yok	Yok
Profesyonel Değerler ve Etik	İş Etiği	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Kamu ve Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Muhasebesi	Devlet Muhasebesi	Yok	Yok	Var/3 / S	Yok	Yok	Yok
	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Muhasebesi	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	TOPLAM	12 Var/7 Yok 44 Kredi/6 Z/5S	7 Var/11 Yok 24 Kredi/3 Z/3S	11 Var/8 Yok 39 Kredi/4 Z/7S	3 Var/16 Yok 15 Kredi/2 Z/ 1S	2 Var/17 Yok/6 Kredi/ 2 Z	5 Var/13 Yok/15 Kredi/2 Z

Tablo 4'ün Devamı. Muhasebe ve Finansman İle ilgili Derslerin bölümlerde gösterimi

Konular	DERS ADI	BOLUM						
		Hukuk	YBŞ	UTİ	İKY	Sağlık Yönetimi	Turizm İşl.	Finansal Eko.
		Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)
Finansal Muhasebe ve Raporlama	Genel Muhasebe	Yok	Var/3/Z	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/4/Z
	Envanter ve Şirkeler Muh.	Yok	Yok	Var/3/Z	Var/3/S	Var/3/S	Yok	Var/3/Z
	Muhasebe Tarihi	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	UMS/UFRS	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Yönetim Muhasebesi ve Kontrol	Yönetim Muh.	Yok	Var/3/S	Var/3/S	Yok	Var/3/S	Yok	Yok
	Maliyet Muh.	Yok	Var/3/Z	Yok	Yok	Var/3/Z	Yok	Yok
	İşletme Bütçeleri	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Vergi	Türk Vergi Sistemi	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Var**/3/S
	Vergi Hukuku	Yok	Yok	Yok	Var/3/S	Yok	Var/3/S	Var**/3/S
Denetim ve Güvence	Muhasebe Denetimi	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	UDS	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
İş ve Ticaret Hukuku	İş Hukuku	Var/4/Z	Yok	Yok	Var/4/Z	Var/3/S	Var/3/S	Yok
	Ticaret Hukuku	Var/8/Z *	Yok	Var/3/S	Var/3/S	Var/3/S	Var/3/S	Var/3/S
Finansal ve Finansal Yönetim	Mali Tablo Analizi	Yok	Yok	Yok	Yok	Var/3/S	Yok	Var/3/Z
	Finansal Yönetim	Yok	Var/3/S	Var/4/Z	Var/3/S	Var/4/Z	Yok	Var/4/Z
	Şerh ve Piyasaları	Yok	Yok	Var/3/S	Yok	Yok	Var/3/S	Var/4/Z
Profesyonel Değerler ve Etik	İş Etiği	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Kamu ve Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Muh.	Devlet Muh.	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Muh.	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	TOPLAM	2 Var/17 Yok/12 Kredi/2Z	4 Var/15 Yok/12 Kredi/2Z	6 Var/13 Yok/20 Kredi/3Z	6 Var/13 Yok/20 Kredi/2Z	8 Var/11 Yok/26 Kredi/3Z	5 Var/14 Yok/16 Kredi/1Z	7 Var/11 Yok/24 Kredi/5Z

Kaynak: Yazar tarafından 2015-2016 eğitim öğretim yılı ders programları incelenerek oluşturulmuştur.

* Envanter Bilanço ve Şirketler Muhasebesi İşletme Bölümünde iki farklı ders olarak okutulmaktadır. Bu yüzden iki dersin toplam kredisi yazılmıştır.

**Türk Vergi Sistemi ve Vergi Hukuku tek bir ders olarak verilmektedir. Bu yüzden iki derse de var yazılmıştır. Ancak toplama yalnız bir kere yazılmıştır.

*** Türk Vergi Sistemi iki dönem dörder kredi olarak verilmektedir. Bu yüzden kredi toplamı olarak yazılmıştır.

Tablo 4'te Sakarya Üniversitesinde bulunan on üç bölümün UMES 2 standardına göre verilmesi gereken muhasebe ve finansman ile ilgili derslerin mevcudiyeti gösterilmiştir. Muhasebe ve Finansman dersleri İşletme Bölümünün temel dersleridir ve anabilim dalı bu bölümde bulunmaktadır. Bu durum ders programına da yansımıştır. Sakarya Üniversitesi İşletme Bölümü standart tarafından verilmesi gerekli görülen 19 tane dersin 12 tanesini vermektedir. Bu derslerin 6 tanesi öğrencilere zorunlu olarak okutulurken, 5 tanesi ise seçmeli olarak sunulmaktadır. 13 bölüm arasında en az dersi veren bölümler ise ikişer tane ders ile Hukuk ve Uluslararası İlişkiler bölümleri olmuştur. 13 bölümün tamamında okutulan ortak bir ders bulunmamaktadır. En çok okutulan ders ise 13 bölümün 12 tanesinde bulunan Genel Muhasebe dersi olarak görülmektedir. 19 tane ders içerisinde hiçbir bölümde okutulmayan dersler bulunmaktadır. Bu dersler Muhasebe Tarihi, UMS/UFRS, UDS, İş Etiği, Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Muhasebesidir. Yalnızca bir bölümde okutulan dersler ise İşletme Bütçeleri (İşletme), Muhasebe Denetimi (İşletme) ve Devlet Muhasebesidir (Maliye).

İşletme bölümünün ardından standarda en uygun ders içeriğine sahip bölüm ise Maliyedir. 11 tane ders maliye bölümünde okutulmaktadır. İşletme ve maliye bölümü dışında kalan bölümlerde muhasebe ve finansman derslerinin oranı sınırlıdır. Ancak bu bölüm mezunu öğrencilerde kanuna göre muhasebecilik mesleğini profesyonel olarak icra etme hakkına sahiptir.

Tablo 5 13 bölümün genel işletmecilik bilgisiyle ilgili vermesi gereken dersleri göstermektedir. Tabloda verilmesi gereken ders konusu 8, sayısı ise 20 olarak görülmektedir. 13 bölüm arasında standardın belirtmiş olduğu dersleri en çok veren bölümün 16 ders ile işletme bölümü olduğu belirlenmiştir. Standarda göre en az dersi veren bölüm ise Hukuk bölümü (3 Ders) olduğu belirlenmiştir. 13 bölümün tamamında İktisata Giriş, Araştırma Yöntemleri, Proje Yönetimi dersleri verilmektedir. Uluslararası Ticaret ve Finansman dersi ise on üç bölümün hiç birinde okutulmamaktadır.

Tablo 6 da ise Temel Bilgisayar Bilimleri ile ilgili bölümlerin verdikleri dersler gösterilmiştir. Bu alanda verilmesi gereken dersler Temel Bilgi Teknolojileri kullanımı, Muhasebe Bilişim Sistemleri, Kurumsal Kaynak Planlama ve Bilgisayarlı Muhasebedir.

Tablo 5. Genel İşletmecilik bilgileri ile ilgili derslerin bölümlerde gösterimi

Konular	DERS ADI	BOLUM					
		İşletme	İktisat	Maliye	SBKY	ULI	ÇEKO
		Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)
Ekonomi	Iktisada Giriş	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/3/Z
	Makro İktisat	Yok	Var/6/Z	Var/4/Z	Var/3/Z	Var/4/Z	Var/3/Z
	Mikro İktisat	Var/3/S	Var/6/Z	Var/4/Z	Var/3/Z	Var/3/S	Var/3/S
İş Çevreleri ve Kurumsal Yönetim	Genel İşletmecilik	Var/3/Z	Var/4/Z	Yok	Yok	Yok	Var/3/Z
	Kurumsal Yönetim	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	İnsan Kaynakları Yönetimi	Var/4/Z	Var/3/S	Var/3/S	Yok	Yok	Var/3/Z
Sayısal Yöntemler	Yöneylem Araştırmaları	Var/4/Z	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	İstatistik	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/4/Z
	İşletme Matematiği	Var/3/Z	Var/4/Z	Var/3/Z	Yok	Yok	Var/3/Z
	Araştırma Yöntemleri	Var/3/Z	Var/4/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/4/Z	Var/3/Z
	Proje Yönetimi	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z
Finansal Piyasalar	Para ve Banka	Yok	Var/4/Z	Var/3/S	Yok	Yok	Yok
	Finansal Kurumlar	Var/3/S	Yok	Yok	Yok	Yok	Var/3/S
	Uluslararası Ticaret ve Finansman	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	Bankacılık ve Finansal Ekonomi	Var/3/S	Var/3/S	Yok	Yok	Var/3/S	Yok
Örgütsel Davranış	Örgütsel Davranış	Var/2/Z	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Yönetim ve Stratejik Karar Alma	Yön. ve Org.	Var/4/Z	Var/3/S	Yok	Yok	Yok	Yok
	Stratejik Yönetim	Var/3/Z	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Pazarlama	Pazarlama	Var/4/Z	Var/3/S	Yok	Yok	Yok	Yok
U.LveK.*	Uluslararası İşletmecilik	Var/3/Z	Yok	Yok	Yok	Var/3/S	Yok
	TOPLAM	16 Var/4 Yok/53 Çkredi/13 Z	13 Var/7 Yok/ 51 Kredi/ 9 Z	9 Var/11 Yok/31 Kredi/ 7 Z	6 Var/14 Yok/ 19 Kredi/ 6 Z	8 Var/12 Yok/ 27 Kredi/ 5 Z	10 Var/10 Yok/ 31 Kredi/8 Z

Kaynak: Yazar tarafından 2015-2016 eğitim öğretim yılı ders programları incelenerek oluşturulmuştur.

Tablo 5'in devamı. Genel İşletmecilik bilgileri ile ilgili derslerin bölümlerde gösterimi

Konular	DERS ADI	BOLUM						Fin.Eko.
		Hukuk	YBS	UTI	IKY	Sağlık Yönetimi	Turizm İşl.	
		Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)
Ekonomi	İktisada Giriş	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/4/Z
	Makro İktisat	Yok	Yok	Var/3/Z	Yok	Yok	Var/3/S	Var/4/Z
	Mikro İktisat	Yok	Yok	Yok	Var/3/S	Yok	Var/3/S	Var/4/Z
İş Çevreleri ve Kurumsal Yönetim	Genel İşletmecilik	Yok	Var/3/Z	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/4/Z	Yok
	Kurumsal Yönetim	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Var/3/S	Yok
	İnsan Kaynakları Yönetimi	Yok	Var/3/S	Var/3/S	Var/4/Z	Var/3/Z	Var/4/Z	Yok
Sayısal Yöntemler	Yöneylem Araştırmaları	Yok	Var/4/Z	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	İstatistik	Yok	Var/3/Z	Var/2/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z
	İşletme Matematiği	Yok	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z
	Araştırma Yöntemleri	Var/2/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z
	Proje Yönetimi	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z
Finansal Piyasalar	Para ve Banka	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Var/3/S
	Finansal Kurumlar	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Var/4/Z
	Uluslararası Ticaret ve Finansman	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Var/3/S
	Bankacılık ve Finansal Ekonomi	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Var/3/S
Örgütsel Davranış	Örgütsel Davranış	Yok	Yok	Yok	Var/4/Z	Var/3/S	Var/3/S	Yok
Yönetim ve Stratejik Karar Alma	Yönetim ve Organizasyon	Yok	Var/3/Z	Var/3/S	Var/4/Z	Var/4/Z	Var/4/Z	Yok
	Stratejik Yönetim	Yok	Yok	Var/3/S	Var/3/S	Var/3/Z	Yok	Yok
Pazarlama	Pazarlama	Yok	Var/4/Z	Var/3/Z	Var/3/S	Var/4/Z	Var/4/Z	Yok
U.İveK.*	Uluslararası İşletmecilik	Yok	Yok	Var/3/Z	Yok	Yok	Var/3/S	Yok
	TOPLAM	3 Var/17 Yok / 3 Z/ 9 Kredi	10 Var/10 Yok/9 Z/33 Kredi	12 Var/8Yok/9 Z/37 Kredi	12 Var/8 Yok/9 Z/41 Kredi	11 Var/9 Yok/ 10 Z/37 Kredi	14 Var/6 Yok/ 9 Z/ 47 Kredi	11 Var/9 Yok/8 Z/36 Kredi

*Uluslararası İşletmecilik ve Küreselleşme

Kaynak: Yazar tarafından 2015-2016 eğitim öğretim yılı ders programları incelenerek oluşturulmuştur.

Tablo 6. Temel Bilgisayar Bilimi ile ilgili derslerin bölümlerde gösterimi

Konular	DERS ADI	BOLUM						
		Hukuk	YBS	UTI	IKY	Sağlık Yönetimi	Turizm İşl.	Finansal Eko.
		Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)	Var/Yok Kredi/ (Z/S)
Temel Bilgisayar Bilimi	Temel Bilgi Teknolojileri Kullanımı	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z
	Bilgisayarlı Muhasebe	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Var/3/S	Yok
	Kurumsal Kaynak Planlama	Yok	Var/4/Z	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
	Muhasebe Bilişim Sistemleri	Yok	Var/3/S	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
		1 Var/2 Yok/ 3 Kredi/ 1 Z	3 Var/1 Yok/ 10 Kredi/ 3 Z	1 Var/3 Yok/ 3 Kredi/ 1 Z	1 Var/3 Yok/ 3 Kredi/ 1 Z	1 Var/3 Yok/ 3 Kredi/ 1 Z	2 Var/2 Yok/6 Kredi/1 Z	1 Var/3 Yok/ 3 Kredi/ 1 Z
Konular	DERS ADI	BOLUM						
		İşletme	İktisat	Maliye	SBKY	ULI	ÇEKO	
Temel Bilgisayar Bilimi	Temel Bilgi Teknolojileri Kullanımı	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	Var/3/Z	
	Bilgisayarlı Muhasebe	Var/3/S	Yok	Var/3/S	Yok	Yok	Yok	
	Kurumsal Kaynak Planlama	Var/3/S	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	
	Muhasebe Bilişim Sistemleri	Var/3/S	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	
		4 Var/ 12 Kredi/ 1 S	1 Var/3 Yok/ 3 Kredi/ 1 Z	2 Var/3Yok/ 6 Kredi/ 1 Z	1 Var/3 Yok/ 3 Kredi/ 1 Z	1 Var/3 Yok/ 3 Kredi/ 1 Z	1 Var/3 Yok/ 3 Kredi/ 1 Z	

Kaynak: Yazar tarafından 2015-2016 eğitim öğretim yılı ders programları incelenerek oluşturulmuştur.

Tablo 7. Konu Başlıklarına Göre Bölümlerde Okutulan Dersler

	İŞLETİM E	İKTİSAT	MALİYE	SBKY	ULİ	ÇEKO	HUKUK	YBS	UTİ	İKY	SAĞLIK YÖN.	TURİZM İŞL.	FİN. EKO.
Finansal Muhasebe ve Raporlama	2/4	2/4	2/4	1/4	1/4	2/4	0/4	1/4	2/4	2/4	2/4	1/4	2/4
Yönetim Muhasebesi ve Kontrol	3/3	1/3	1/3	0/3	0/3	0/3	0/3	2/3	1/3	0/3	2/3	0/3	0/3
Vergi	1/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	0/2	0/2	0/2	1/2	0/2	1/2	2/2
Denetim ve Güvence	1/2	0/2	0/2	0/2	0/2	0/2	0/2	0/2	0/2	0/2	0/2	0/2	1/2
İş ve Ticaret Hukuku	2/2	2/2	2/2	1/2	0/2	2/2	2/2	0/2	1/2	2/2	2/2	2/2	1/2
Finansal ve Finansal Yönetim	3/3	1/3	3/3	0/3	0/3	0/3	0/3	1/3	2/3	1/3	2/3	1/3	3/3
Mesleki Değerler ve Etik	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1
Kamu ve Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Muhasebesi	0/2	0/2	1/2	0/2	0/2	0/2	0/2	0/2	0/2	0/2	0/2	0/2	0/2
Ekonomi	2/3	3/3	3/3	3/3	3/3	3/3	1/3	1/3	2/3	2/3	1/3	3/3	3/3
İş Çevreleri ve Kurumsal Yönetim	2/3	2/3	1/3	0/3	0/3	2/3	0/3	2/3	2/3	2/3	2/3	3/3	0/3
Sayısal Yöntemler	5/5	4/5	4/5	3/5	3/5	4/5	2/5	5/5	4/5	4/5	4/5	4/5	4/5
Finansal Piyasalar	2/4	2/4	1/4	0/4	1/4	1/4	0/4	0/4	0/4	0/4	0/4	0/4	4/4
Organizasyon Davranış	1/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	1/1	1/1	1/1	0/1
Yönetim ve Stratejik Karar Alma	2/2	1/2	0/2	0/2	0/2	0/2	0/2	1/2	2/2	2/2	2/2	1/2	0/2
Pazarlama	1/1	1/1	0/1	0/1	0/1	0/1	0/1	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1	0/1
Uluslararası İşletmecilik ve Küreselleşme	1/1	0/1	0/1	0/1	1/1	0/1	0/1	0/1	1/1	0/1	0/1	1/1	0/1
Temel Bilgisayar Bilimi	4/4	1/4	2/4	1/4	1/4	1/4	1/4	3/4	1/4	1/4	1/4	2/4	1/4
Toplam	32/ 43	22/4 3	22/ 43	11/ 43	12/ 43	17/ 43	6/ 43	17/ 43	19/43	19/ 43	20/43	21/43	21/ 43
Yüzdesele Oran	%74	%51	%51	%25	%28	%39	%14	%39	%44	%44	%46	%48	%48

Kaynak: Yazar tarafından 2015-2016 eğitim öğretim yılı ders programları incelenerek oluşturulmuştur.

Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları profesyonel meslek mensupluğu açısından muhasebe ve genel işletmecilik derslerini tek başına yeterli görmemektedir. Standart, günümüzde teknolojik bilginin de insan hayatı içindeki yerini de göz önünde bulundurarak profesyonel meslek mensuplarının eğitimleri esnasında teknoloji tabanlı eğitim alması gerektiğini de belirtmiştir. Standartta göre verilmesi gereken dersler Tablo 6'da gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde meslek mensubu adaylarının lisans eğitiminde temel teknolojik bilgilerin yanı sıra meslek için gerekli görülen alanlarda da eğitim alması gerektiği gözlemlenmektedir.

Tablo 6'da 13 bölümde UMES'e göre verilen temel bilgisayar eğitimi gösterilmiştir. 13 bölüm arasında standartlarda belirtilen hususlara göre eğitimi en uygun İşletme Bölümü vermektedir. Temel bilgi teknolojileri kullanımı dersi her bölümde okutulmaktadır. Zira bu ders üniversitede ortak okutulan derslerden bir tanesidir. İşletme bölümünün ardından standartta göre en uygun ders veren bölüm ise Yönetim Bilişim Sistemleri (YBS) bölümüdür. Tablodan görüleceği üzere sekiz bölümde ise sadece TBTK dersi okutulmaktadır. Muhasebe ile ilgili teknoloji tabanlı dersler okutulmamaktadır.

Konu başlıkları açısından bölümlerde okutulması gereken konular Tablo 7'de gösterilmiştir. UMES 2'ye göre 17 konu başlığının içinde 43 tane dersin mevcudiyeti Sakarya Üniversitesi'nde bulunan 13 bölüm üzerinden araştırılmıştır. Tablo 7'ye göre 43 dersi müfredatında en çok bulduran bölüm İşletme Bölümüdür. İşletme bölümü 43 dersin 32 tanesini müfredatında buldurmaktadır. İşletme bölümünün ardından İktisat ve Maliye bölümleri en çok dersi bulduran bölümler olarak görülmektedir. 13 bölüm arasında müfredatında en az dersi bulduran bölüm ise Hukuk bölümüdür. Hukuk bölümünde 43 dersin sadece 6 tanesi bulunmaktadır. Bu derslerden iki tanesi hali hazırda üniversite genelinde okutulan (TBTK ve Proje yönetimi) dersler olup kalan dört dersi arasında ise herhangi bir muhasebe dersi bulunmamaktadır. Hukuk bölümünün ardından en az ders bulunan bölümler ise SBKY (11 ders) ve ULİ (12 ders)'dir.

Konu başlıkları incelendiğinde Ekonomi, Sayısal Yöntemler ve Temel Bilgisayar Bilimi ile ilgili derslerin her bölümde okutulduğu görülmektedir. Profesyonel Değerler ve Etik konu başlığıyla ilgili ise hiçbir bölümde ders bulunmadığı gözlemlenmiştir.

5. Sonuç ve Öneriler

Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartlarına göre profesyonel meslek mensuplarının lisans eğitimleri esnasında almaları gereken dersler 2 numaralı standartta gösterilmiştir. Standartta göre muhasebe eğitimi için olması gereken konu başlıkları 17 adet olarak belirlenmiş ve bu konu başlıkları içerisinde 43 tane dersin müfredatta olması gerektiği ifade edilmiştir.

Muhasebe Eğitim Standartları verilmesi gereken dersleri genel bir çerçeve üzerinden incelemektedir. Derslerin haftalık kredi saati, dersi verecek öğretim üyelerinin yetkinlikleri, derslerin müfredatta zorunlu ya da seçmeli olması, derslerin öğrenme çıktıları gibi durumlar

hakkında herhangi bir bilgi vermemektedir. Ayrıca derslerin bölümlerde okutulmasıyla derslerin sırasıyla ilgili herhangi bir açıklama yapılmamaktadır.

Türkiye’de muhasebe mesleğini profesyonel olarak icra edebilmek için Serbest Muhasebeci Mali Müşavir olmak gerekmektedir. Kanuna göre SMMM olabilmek için İşletme, SBF, Hukuk Fakültelerinden lisans düzeyinde eğitim alınmış olunması gerekmektedir. Kanun bu fakülteler içinde bölüm şartı bildirmemiştir. Ancak bölümlerin müfredatı incelendiğinde bazı bölümlerin müfredatının profesyonel muhasebe mesleğini icra edebilmek için gerekli derslere sahip olmadığı açıkça gözlemlenmektedir. Örneğin hukuk bölümünde muhasebe adı altından herhangi bir ders verilmezken, bölüm mezunları ilgili kanun neticesinde SMMM olabilmektedirler. Bu durumda Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartlarına uyum açısından yetersizdir.

Tablolar incelendiğinde standarda en uygun eğitim verilen bölümün İşletme Bölümü olduğu açıkça görülmektedir. Hukuk, ULİ, Kamu Yönetimi gibi bölümlerde ise muhasebe mesleğinin gerektirdiği eğitime yakın bir eğitim verilmemektedir. Standartların belirttiği düzeyde meslek mensubu yetiştirebilmek için bir takım düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Bunlar;

- TÜRMOB, IFAC’a üye bir kuruluştur. Bu sebeple IFAC tarafından yayınlanan standartların Türkiye’deki muhatabı TÜRMOB’dur. TÜRMOB’un UMES’leri benimsemesi, standartları profesyonel olarak çevirterek yayınlaması gerekmektedir. Çünkü standartlar mevcut durumda resmi olarak herhangi bir yerde yayınlanmamaktadır.
- TÜRMOB, YÖK ve diğer ilgililer ile görüşmeler düzenleyip standartlarla ilgili görüşlerini almalı, Standartlara uygun ders içeriklerinin oluşturması konusunda öncü olmalıdır. Başlı başına bir meslek olan muhasebe alanıyla ilgili lisans düzeyinde eğitim veren bölümlerin açılması için gerekli çalışmalarda bulunmalı ve bu bölümlerin içeriğinin UMES’lere uyumlu olmasını sağlamalıdır,
- SMMM için lisans mezuniyeti şartında bölüm sınırlandırması getirmek. Uygulama kısmında da görüleceği üzere muhasebe dersini hiç almayan ya da birkaç ders ile sınırlı bölümlerden mezun olanlar mevcut düzende SMMM olabilmektedirler. Uygun eğitimi vermeyen bölümlerin SMMM kanunda düzenleme yapılarak sınırlama getirilmesi gerekmektedir.
- Mevcut bölümlerde etik ile ilgili herhangi bir ders verilmemektedir. Bu dersin mevcut bölümlerde ve açılacak muhasebe bölümlerinde okutulması için çalışmalar yapmak.
- TÜRMOB’un SMMM staj başlatma ve yeterlik sınavlarını standart müfredatına uygun hale getirmek.

Kaynakça

- Alkan, G. (2015). İşletmelerin Önlisans Muhasebe Eğitiminden Beklentileri: İzmir’de Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 17(1), 137-158.
- Çubukçu, S. (2012). Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Komitesi Düzenlemeleri Çerçevesinde Etik Eğitime İlişkin Durum Analizi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 12(1). 103-116.
- Çalıyurt, K.T. (2007). Accounting Ethics Education in Turkish Public Universities. *Social Responsibility Journal*. 3(4). 74-80.
- Daştan, A. ve U.Bellikli. (2016). Türkiye’de Muhasebe Eğitiminin “IEPS 2: Muhasebe Meslek Mensupları için Bilgi Teknolojileri” Kapsamında Değerlendirilmesi. *TİSK Akademi*.11 (21).173-193.
- Gürdal, K. ve Doğan, M. (2014). Muhasebe Stajyerlerinin Profili Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 13(41), 1-16.
- Hacırüstemoğlu, R. (2009). Türkiye’de Muhasebe Eğitimi İçin On Yıllık Hedefler. *MÖDAV*, 3, 19-31.
- Hacıhasanoğlu, T., Karaca, N. ve Ş.D.Demirci. (2012). Lisans Düzeyinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Uluslararası Eğitim Standartları Açısından Değerlendirilmesi: Devlet Üniversitelerinde Araştırma. 1.International Symposium on Accounting and Finance. Gaziantep/Türkiye. 31 Mayıs-2 Haziran.
- International Education Standart 2: Content Of Professional Accounting Education Programs (2005). *International Federation of Accountants*. www.ifac.org . Erişim Tarihi: 10 Mart 2016.
- International Federation of Accountants, www.ifac.org. Erişim Tarihi: 11.04.2016
- Kaplanoğlu, E. (2014). Muhasebe Stajyerlerinin Meslek Mensuplarından Ve Meslek Örgütlerinden Beklentileri: Manisa İli Araştırması. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 28(4), 265-284.
- Needles Jr, B.E. (2008). International Education Standards (IES): Issues of Implementation A Report on the Third IAAER Globalization Roundtable, *Accounting Education*, 17(1),69-79, DOI: 10.1080/09639280802095206
- Needles Jr, B. E. (2010) Accounting Education: The Impact of Globalization, *Accounting Education*, 19(6), 601-605, DOI: 10.1080/09639284.2010.501578
- Özbirecikli, M. (2007). Ana Hatlarıyla IFAC Muhasebeci Eğitimi Standartları, *MUFAD*. 2007 Ocak. 73-80.
- The International Accounting Education Standards Board, www.iaesb.org . Erişim Tarihi: 11.04.2016

- Sakarya Üniversitesi Elektronik Bilgi Sistemi, www.ebs.sakarya.edu.tr ,Erişim Tarihi: 20.03.2016
- Saville, H. (2007) International Education Standards for Professional Accountants (IESs), *Accounting Education*, 16(1), 107-113, DOI: 10.1080/09639280601180829
- St. Pierre, K., Wilson, R.,Ravencroft, S.,Rebele, J.(2009). The Role Of Accounting Education Research In Our Discipline-An Editorial. *Issues in Accounting Education*. 24(2), 123-130.
- Subaşı, Ş. ve Erol Fidan, M. (2015). Muhasebe Meslek Mensubu Adaylarının Etik Eğitimi Görüşleri. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 17(3), 667–700.
- Uyar, S. (2008). Uluslararası Eğitim Standartları (IES) ve Akdeniz Üniversitesi'nde Muhasebe Eğitimi. *MÖDAV*. 2008/1. 79-107.
- Zaif, F ve Ayanoglu, Y. (2007). Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye'de Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 9(1), 115–136.
- 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Malî Müşavirlik Ve Yeminli Malî Müşavirlik Kanunu (1989). Resmi Gazete: 20194. 01/06/1989.
- 5786 Sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (2008). Resmi Gazete: 26948. 10/07/2008.